

Antallet af ph.d.er boomer

I perioden 2000-2011 er antallet af ph.d'er steget med hele 70 procent. Men er arbejdsmarkedet overhovedet gearret til mængden af nye forskere og eksperter?

Af Thorsten Asbjørn Lauritsen og Peter Borberg, freelancejournalister
Illustration Mikkel Henssel og privatfotos

'Ph.-hva' for noget?' Sådan lyder det ofte, når højtuddannede kandidater med en forskningsgrad på cv'et banker på døren hos en potentiel arbejdsgiver. Det, der skulle have været et klokkeklart forsprog i ansøgerfeltet, viser sig i nogle tilfælde at spænde ben for en ansættelse.

"Vi kan se, at det langt fra er alle – hverken i den offentlige eller private sektor – der ved tilstrækkeligt om, hvilken værdifuld ressource en ph.d.er er. Særligt i kommuner og små og mellemstore virksomheder synes der at være meget ringe viden om de kompetencer, der knytter sig til en ph.d.er," siger Flemming Ibsen, arbejdsmarkedsforsker ved Aalborg Universitet.

I perioden 2000-2011 er antallet af ph.d'er i Danmark steget med hele 70 procent. Flemming Ibsen mener, at ph.d.-satsningen er vigtig, og at det i høj grad handler om, at private og offentlige virksomheder, der endnu ikke er fortrolige med deres kompetencer, får øjnene op for dem.

"Kommunerne bruger generelt ikke megen akademisk arbejdskraft. Det gør staten til gengæld. Små og mellemstore virksomheder tager heller ikke imod. Der hersker ofte en gammeldags holdning til de højtuddannede. Små og mellemstore virksomheder er tit bygget af håndværkere eller folk med kortere uddannelsesforløb, som ikke helt ved, hvad de kan bruge en højtuddannet akademiker til. Den samme skepsis findes i kommunerne. Der skal nedbrydes en masse barrierer," siger Flemming Ibsen.

Ikke bare ekspert

På Syddansk Universitet kan karrierekonsulent Monika Janfelt nikke genkendende til problematikken. Hun oplever, at barriererne både findes blandt arbejdstagerne og ph.d.ere på jobagt.

"Der er – også på universitetet – behov for et nyt mindset. Universiteterne skal blive endnu bedre til at fortælle om den viden og de kompetencer, som en ph.d. kan tilføre. Virksomheder skal have skærpet blikket for, hvad de rent faktisk får med en ph.d.-ansat," siger Monika Janfelt.

Hun ser flere eksempler på, at virksomheder – også mindre, der ikke tidligere har haft ph.d.ere ansat – får stort udbytte af den nye type medarbejder.

"En væsentlig styrke ved ph.d.ere er, at de er særdeles innovative. I kraft af at de har skullet præstere ny forskning, er de trænet i at skabe nyt. På den måde er de ofte et væsentligt bidrag til organisations-, produkt- eller forretningsudvikling. De kan være med til at skabe vækst og dermed også flere arbejdspladser," fremhæver Monika Janfelt.

I høj kurs

En af de produktionsvirksomheder, der ikke tidligere overvejede, om de skulle have behov for en ph.d. med andre kompetencer, er fynske Hydac, der leverer løsninger til vindmølleindustrien.

"Jeg er ingeniør og teknisk uddannet. Vi har en tendens til at ansætte nogle, der ligner os og taler samme sprog. Selvom jeg er åben for nye tankegange, havde jeg ikke forestillet mig, at vi kunne bruge en ph.d. fra et helt andet fagområde," siger Jens Haugaard, administrerende direktør i Hydac med 50 ansatte.

Han blev klogere efter at have hørt om universitetets ph.d.-ordninger. For et halvt år siden blev Kirsten Frandsen, cand.merc. i international virksomhedsudvikling, ansat i en erhvervsPhD. Udbyttet har været markant.

"Vi har flyttet os utroligt på det halve år – og på et område, hvor jeg ikke vidste, vi kunne udvikle os. Hvor jeg normalt har fokus på produktinnovation, så har vi nu en ansat, der undersøger, hvordan ændrede forretningsmodeller enten hos os, vores kunder eller leverandører påvirker os. Det skaber en ny form for innovation," siger direktøren.

Allokering en nøglefaktor

Skal Hydacs progressive holdning til ph.d.ere vinde indpas i små og mellemstore virksomheder eller i kommunale forvaltninger, så kræver det ifølge Flemming Ibsen, at den enkelte ph.d. bliver i stand til at skabe sin egen efterspørgsel – og tydeliggøre den.

"Hvis ph.d.ere for alvor vil have foden indenfor i det kommunale regi eller ønsker at søge arbejde i en mindre eller mellemstor virksomhed, så skal de blive bedre til at udbrede budskabet om, at de med deres viden er i stand til at skabe en værditilførsel," siger Flemming Ibsen og peger i den forbindelse på, at allokeringen af ph.d.ere kan blive en nøglefaktor i udviklingen af et overlevelsedygtigt dansk videnssamfund.

"Hvis vi skal finde den rette balance mellem arbejdsmarked og antallet af ph.d.ere, så kræver det, at man går ind og ser på fordelingen, så man uddanner dem, der rent faktisk er brug for," siger arbejdsmarkedsforskeren. ■

PH.D.ERE I TAL

Danmark er i dag på en 8. plads på OECD's liste over antallet af borgere, der tager en ph.d.-uddannelse. Antallet af færdige ph.d.ere er steget med 70 procent i perioden 2000 til 2011.

Ud af 1.249 nyuddannede ph.d.ere er 78 procent beskæftiget 4-19 måneder efter endt uddannelse i 2010. To procent er ledige, seks procent er uden for arbejdsstyrken, og 14 procent er taget til udlandet.

Tilsvarende er beskæftigelsestallet for nyuddannede kandidater i 2010 på 68 procent. Seks procent er ledige, ti procent er uden for arbejdsstyrken, og ti procent er taget til udlandet.

Kilde: Danmarks Statistik. Beregning foretaget af Uddannelsesministeriet.

